

Financieel toezicht

Gemeente Oude IJsselstreek
Commissie AFE

Jenneke Hollebrandse-Kemp

 provincie
Gelderland

Even voorstellen

Jenneke Hollebrandse-Kemp

adviseur financieel toezicht

financieel toezichthouder van o.a. Oude IJsselstreek

j.hollebrandse@gelderland.nl

Afdeling Kwaliteit Openbaar Bestuur, team Interbestuurlijk
Toezicht

Provincie Gelderland

Doel van de presentatie

Commissie AFE informeren over:

- wat het financiële toezicht in het algemeen inhoudt
- hoe wij vanuit het financiële toezicht tegen uw gemeente aankijken
- begrotingsbrief 2016
- jaarrekening 2015

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Provincie houdt toezicht op een aantal beleidsvelden, waaronder:

- Gemeentefinanciën
- Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)
- Archief
- Huisvesting statushouders
- Ruimtelijke ordening

Uitgangspunten IBT: terughoudend, gebaseerd op vertrouwen, risico-gericht, openbare informatie

www.gelderland.nl/ibt en www.gelderland.nl/financieeltoezicht

Financieel toezicht

Horizontaal toezicht

- gemeenteraad → college van B&W
- raad is verantwoordelijk voor structureel en reëel sluitende begroting
- ondersteuning raad door rekenkamer en accountant

Verticaal toezicht

- provincie (GS) → gemeente(raad)
- voorkomen van artikel-12 status gemeente

In deze tijd extra van belang vanwege:

- verliezen op grondexploitaties
- herijking Gemeentefonds
- decentralisaties

Vormen van toezicht

Repressief toezicht

- Lichte/terughoudende vorm van toezicht
- Regulier
- Stukken ter kennisname insturen

Preventief toezicht

- Zware vorm van toezicht
- Bijzonder (mededeling van GS voor aanvang begrotingsjaar)
- Vooraf goedkeuring GS nodig voor begroting en wijzigingen

Arhi-toezicht (Wet algemene regels herindeling)

- Als ‘normaal’ preventief toezicht
- Behartiging belangen nieuwe gemeente

Beoordeling financiële situatie

Op basis van wettelijke bepalingen, o.a:

- Gemeentewet (GW)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK)

Openbare informatie: begroting, tussentijdse rapportages, jaarrekening

- Begrotingspositie: het wel of niet **structureel** en **reëel** in evenwicht zijn van de begroting en meerjarenraming
- Vermogenspositie: de omvang en ontwikkeling van het weerstandsvermogen
- Termijnen: 15 november (begroting) en 15 juli (jaarrekening)

Visie toezicht Gelderland

Ambitie: ‘een betekenisvolle bijdrage leveren aan financieel gezonde gemeenten in Gelderland’

Focus op 5 doelstellingen:

MEER ...

1. Transparantie en actieve informatievoorziening
2. Signaleren en adviseren
3. Systeemtoezicht
4. Samenwerking
5. Aanspreken van gemeenteraden

Daarnaast: project FT2020 van BZK

Databank

<http://ftgelderland.databank.nl> (*net vernieuwd*)

- Cijfers begrotingen en jaarrekeningen afgelopen jaren
- Gemeenten vergelijken
- Zelf grafieken maken
- Interessante documenten mbt het toezicht

Laat uw emailadres achter (homepage, bij 'blijf op de hoogte')

Begrotingsbrief 2016

Conclusie: repressief toezicht, alle jaren structureel en reëel sluitend

Aandachtspunten:

- Onderhoud wegen
- Bezuiniging subsidies
- Algemene reserve
- Financiële kengetallen

Overige belangrijke aspecten:

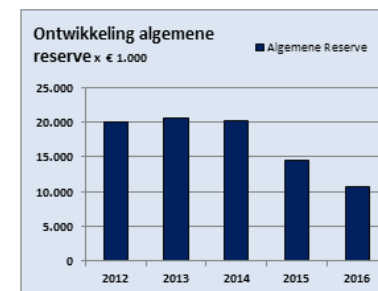
- Weerstandsvermogen
- Grondexploitatie

Bezuiniging subsidies

In uw begroting heeft u een grote bezuiniging (€ 665.000 vanaf 2017) op subsidies opgenomen. Wij benadrukken dat het van groot belang is om deze bezuiniging ook daadwerkelijk te realiseren in 2017 zodat uw begroting in evenwicht blijft.

Algemene reserve

In onderstaande grafiek ziet u het verloop van uw algemene reserve sinds 2012, waarbij opvalt dat deze de laatste 2 jaar sterk af is genomen. In de begroting 2016-2019 worden de verwachte positieve saldi van de komende jaren toegevoegd aan de algemene reserve, om de financiële positie van uw gemeente te verbeteren. Hoewel u in uw begroting aangeeft dat uw weerstandsvermogen op voldoende niveau is (ratio van 1,14), achten wij een versterking van de algemene reserve verstandig. Dit onder andere vanwege de risico's in uw grondexploitatie.

Financiële kengetallen

Kengetal	Gelders gemiddelde	Waarde kengetal Oude Ussestreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. Netto schuldquote	89%	131%	<90%	90-130%	>130%
1b. Netto schuldquote geoordeeld	55%	132%	<90%	90-130%	>130%
2. Solabiliteitsratio	33%	15%	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	20%	24%	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte Begr.	0,9%	1,1%	Begr >0%	Begr of MJR >0%	Begr <0%
5. Structurele exploitatieruimte MJR	0,5%	0,1%			
6. Belastingcapaciteit	100%	103%	<95%	95-105%	>105%

Begr = begroting (2016)
MJR = laatste jaar meerjarenraming (2019); dit kengetal is niet opgenomen in de regelgeving, maar geeft – in combinatie met het kengetal van de begroting – wel het beste beeld van de structurele exploitatieruimte van uw gemeente. Wij hebben dit 'extra' kengetal dan ook berekend voor uw gemeente, wanneer u dat niet zelf heeft opgenomen in de begroting.

Het Gelders gemiddelde is berekend op basis van de door de gemeenten in hun begroting 2016-2019 opgenomen kengetallen.

Wegenonderhoud

- Waardering voor aanpassing systeem financiering van wegenonderhoud + inlopen van achterstanden
- Wél: bestaande achterstanden in het (wegen)onderhoud goed in beeld blijven brengen en inzichtelijk vermelden in de begroting en jaarrekening

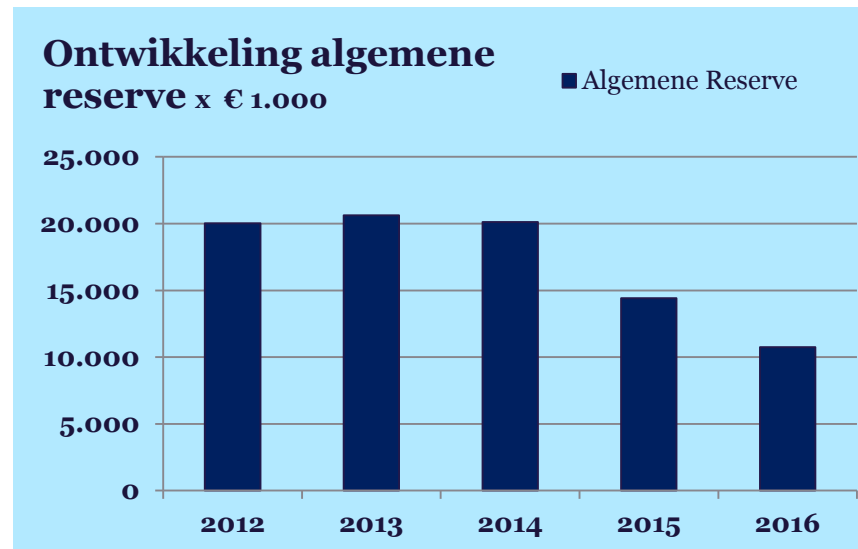
Bezuinigingen

- Begroting 2016: grote bezuiniging (€ 665.000 vanaf 2017) op subsidies opgenomen. Het is van groot belang om deze bezuiniging ook daadwerkelijk te realiseren in 2017, zodat uw begroting in evenwicht blijft.
- Daarnaast: pakket bezuinigingsmaatregelen binnen sociaal domein oplopend tot 3,7 mln in 2019

Algemene reserve

- Algemene reserve is sterk afgenomen laatste jaren
- Begroting 2016: positieve saldi 2016-2019 worden toegevoegd, dit achten wij verstandig

Weerstandsvermogen (begroting 2016)

- Risico's: € 10,5 mln (waarvan € 8,4 mln voor grondexploitatie)
- Weerstandscapaciteit: € 11,9 mln
- Weerstandsvermogen: ratio 1,14 (voldoende)
2015: ratio 2,1 2014: ratio 2,6
- Onbenutte belastingcapaciteit:
Gemeente: € 0,-
Provincie: € 1,9 mln

Kengetallen

Doel:

- Meer aandacht krijgen bij gemeenteraad voor financiële situatie → meer bewustwording
- Daardoor uiteindelijk betere financiële positie Gelderse gemeenten
- Gemeenten ondersteunen door informatie te ontsluiten waardoor ze zich kunnen vergelijken

Kanttekening: niet blindstaren op losse kengetallen, gaat om totaalbeeld van financiële positie

Kengetallen begroting 2016

Kengetal	Gelders gemiddelde	Waarde kengetal Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. Netto schuldquote	69%	151%	<90%	90-130%	>130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd	55%	132%	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	33%	15%	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	20%	24%	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte Begr.	0,9%	1,1%	Begr én MJR >0%	Begr of MJR >0%	Begr én MJR <0%
4. Structurele exploitatieruimte MJR	0,5%	0,1%			
5. Belastingcapaciteit	100%	103%	<95%	95-105%	>105%

- ‘categorie A’ minst risicovol, ‘categorie C’ meest
- signaleringswaarden afkomstig van VNG, stresstesten voor 100.000+ gemeenten en ervaringscijfers

In de begroting 2016 ontbrak een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen, in relatie tot de financiële positie!

Beoordeling volgens IBT-programma (2017)

	Categorie A	Categorie B	Categorie C
solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
structurele expl.ruimte begr en MJR	begroting én MJR >0%	begr of MJR >0%	begr én MJR <0%
belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
weerstandsvormogen	>100%	80-100%	<80%

Groen (voldoende):

- Vier kengetallen zitten in categorie A, met daarbij kengetal structurele exploitatieruimte begroting en meerjarenraming
- Drie kengetallen zitten in categorie A en twee in categorie B (tenzij het gaat om het kengetal structurele exploitatieruimte begroting en meerjarenraming en het kengetal weerstandsvormogen samen)

Oranje (matig):

- Drie kengetallen in categorie A gecombineerd met structurele exploitatieruimte (begroting en meerjarenraming) en weerstandsvormogen beide in B
- Drie kengetallen zitten in categorie B
- Een combinatie van één kengetal in categorie B en één in categorie C

Rood (onvoldoende):

- Twee of meer kengetallen zitten in categorie C

Beoordeling volgens IBT-programma

Vanaf begroting 2017, hier toegepast op cijfers 2016:

	Aalten		Doetinchem		Montferland		Winterswijk		Oude IJsselstreek	
solvabiliteitsratio	34%	B	16%	C	22%	B	30%	B	15%	C
grondexploitatie	15%	A	35%	B	24%	B	8%	A	24%	B
structurele exploitatieruimte 2016	0,10%	B	0,10%	A	1,35%	A	0,38%	A	1,07%	A
structurele exploitatieruimte 2019	-0,06%		0,20%		1,24%		0,38%		0,11%	
belastingcapaciteit	75%	A	97%	B	101%	B	108%	C	103%	B
weerstandsvermogen	117%	A	700%	A	103%	A	836%	A	113%	A
totaaloordeel										

Grondexploitatie

- Begroting 2016: totaal 9,2 mln voorzieningen (waarvan 3 mln nieuw) + 8,4 mln risico's (waarvan 3,1 mln nieuw)
- Risico's zijn hoog, maar lijken goed in beeld en zijn financieel doorvertaald
- Jaarrekening 2015: 4,6 mln voorzieningen ipv 3 mln → (incidenteel) verlies
- Bedrijventerrein A18

Jaarrekening 2015

Uitgangspunten:

- Vóór 15 juli vastgestelde jaarrekening incl. accountantsverklaring bij ons binnen
- Resultaten jaarrekening en accountantsverklaring/verslag worden meegenomen bij toezichtvorm 2017

Huidige praktijk:

- Afspraken met gemeenten over aanlevering stukken
- (Concept)jaarrekening voor 15 juli aanleveren
- Niet per definitie preventief toezicht 2017: afhankelijk van termijn aanleveren stukken, inhoud accountantsverklaring/verslag, oorzaken evt. afkeurende verklaring

Conclusies

Financiële positie Oude IJsselstreek is **matig**

- Positieve ontwikkelingen:
  - ✓ Doorvoeren maatregelen nav rapport Welconsult
  - ✓ Structureel en reëel sluitende begroting 2016-2019
  - ✓ Aanvullen algemene reserve/weerstandsvermogen
  - ✓ Wegenonderhoud verbeterd
- Aandachtspunten:
  - ✓ Risico's grondexploitatie
  - ✓ Implementeren bezuiniging subsidies en sociaal domein
  - ✓ Schuldpositie

Dank u voor uw aandacht!

Zijn er nog vragen?

